

Předmluva	17
Předmluva k českému vydání	25
Poznámka překladatele	27

1. ČÁST ÚVOD 29

1. KAPITOLA DESET PRINCIPŮ EKONOMIE 31

Jak se lidé rozhodují	32
První princip: Lidé volí mezi alternativami	32
Druhý princip: Cena věci se rovná tomu, čeho se vzdáte pro její získání	33
Třetí princip: Racionální lidé myslí v mezních veličinách	34
Čtvrtý princip: Lidé reagují na pobídky	34
Jak probíhají interakce mezi lidmi	36
Pátý princip: Obchodováním si mohou polepšit obě strany	36
Šestý princip: Trhy jsou obvykle dobrým způsobem organizace ekonomické aktivity	36
Sedmý princip: Vlády mohou někdy zlepšit výsledky fungování trhu	37
Jak funguje ekonomika jako celek	38
Osmý princip: Životní úroveň země závisí na její schopnosti vyrábět statky a služby	38
Devátý princip: Tiskne-li vláda příliš mnoho peněz, ceny stoupají	40
Desátý princip: Společnost je vystavena krátkodobé volbě mezi inflací a nezaměstnaností	40

2. KAPITOLA MYSLET JAKO EKONOM 45

Ekonom jako vědec	45
Vědecká metoda: pozorování, teorie a další pozorování	46
Role předpokladů	46
Ekonomické modely	47
Náš první model: ekonomický koloběh	48
Náš druhý model: hranice produkčních možností	49
Mikroekonomie a makroekonomie	51
Ekonom jako tvůrce hospodářské politiky	52
Pozitivní a normativní analýza	52
Ekonomové ve Washingtonu	53
Proč spolu ekonomové nesouhlasí	55
Rozdíly ve vědeckých soudech	55

Rozdílné hodnoty	55
Šarlatáni a amatéři	56
Dojmy a realita	57

A studium začíná	58
Dodatek: Kreslení grafů – stručné shrnutí	60
Grafy jedné proměnné	60
Grafy dvou proměnných: soustava souřadnic	62
Křivky v systému souřadnic	63
Sklon a elasticita	65
Příčina a následek	67

3. KAPITOLA VZÁJEMNÁ ZÁVISLOST A PROSPĚCH Z OBCHODU 71

Podobenství o moderní ekonomii	71
Produkční možnosti	72
Specializace a obchod	74
Princip komparativní výhody	76
Absolutní výhoda	76
Náklady příležitosti a komparativní výhoda	76
Komparativní výhoda a obchod	77
Aplikace komparativní výhody	78
Měl by si Michael Jordan sekat svůj vlastní trávník?	78
Měly by Spojené státy obchodovat s jinými zeměmi?	78
Pro informaci: Odkaz Adama Smitha a Davida Ricarda	79

2. ČÁST NABÍDKA A POPTÁVKA I: JAK TRHY FUNGUJÍ 83

4. KAPITOLA TRŽNÍ SÍLY NABÍDKY A POPTÁVKY 85

Trhy a konkurence	85
Konkurenční trhy	85
Konkurence: dokonalá a ty ostatní	86
Poptávka	87
Determinanty individuální poptávky	87
Poptávková tabulka a poptávková křivka	88
<i>Ceteris paribus</i>	89
Tržní a individuální poptávka	89
Posuny poptávkové křivky	91
Případová studie: Dva způsoby, jak snížit poptávku po cigaretách	92
Nabídka	93
Determinanty individuální nabídky	94
Nabídková tabulka a nabídková křivka	94

Tržní a individuální nabídka	95
Posuny nabídkové křivky	96
Nabídka a poptávka ve vzájemné interakci	98
Rovnováha	98
Tři kroky při analýze změn rovnováhy	99
Z novin: Nabídka, poptávka a cena papíru – <i>Realita z papíru</i>	104

5. KAPITOLA

ELASTICITA A JEJÍ APLIKACE 109

Elasticita poptávky	109
Cenová elasticita poptávky a faktory, které ji určují	110
Výpočet cenové elasticity poptávky	111
Pro informaci: Výpočet elasticit pomocí metody středního bodu	111
Rozmanitost poptávkových křivek	112
Celkový příjem a cenová elasticita poptávky	112
Pro informaci: Elasticita a celkový příjem podél lineární poptávkové křivky	116
Případová studie: Cena vstupného do muzea	117
Důchodová elasticita poptávky	117
Z novin: Na dálnici s elasticitou – <i>Pro koho jsou silnice s placením mytí, na ceně opravdu záleží</i>	118
Elasticita nabídky	118
Cenová elasticita nabídky a faktory, které ji určují	119
Výpočet cenové elasticity nabídky	119
Rozmanitost nabídkových křivek	121
Tři příklady aplikace nabídky, poptávky a elasticity	122
Může být dobrá zpráva pro zemědělství špatnou zprávou pro zemědělce?	122
Proč se organizaci OPEC nepodařilo udržet vysoké ceny ropy?	124
Zvyšuje, nebo snižuje zákaz drog zločinnost spojenou s drogami?	125

6. KAPITOLA

NABÍDKA, POPTÁVKA A VLÁDNÍ POLITIKY 131

Regulace cen	131
Jak ovlivňují cenové stropy výsledky fungování trhu	132
Případová studie: Fronty na benzin	133
Případová studie: Regulace nájemného v krátkém a v dlouhém období	134
Z novin: Regulace nájemného ve městě New York – <i>Byt zdarma: Někteří bohatí a slavní příslušníci smetánky New York City pod ochranou zákona o regulaci nájemného</i>	135
Jak ovlivňuje minimální cena výsledky fungování trhu	137

Případová studie: Minimální mzda	138
Hodnocení regulace cen	140
Daně	141
Jak ovlivňuje zdanění kupujících výsledky fungování trhu	141
Jak ovlivňuje zdanění prodávajících výsledky fungování trhu	142
Případová studie: Může Kongres nařizovat rozdělení břemene daně z mezd?	144
Elasticita a dopad daní	145
Případová studie: Kdo platí daň z luxusu?	146

3. ČÁST

NABÍDKA A POPTÁVKA II: TRHY A BLAHOBYT 151

7. KAPITOLA

SPOTŘEBITELÉ, VÝROBCI A EFEKTIVNOST TRHŮ 153

Přebytek spotřebitele	153
Ochota platit	154
Měření přebytku spotřebitele pomocí poptávkové křivky	155
Jak nižší cena zvyšuje přebytek spotřebitele	157
Co přebytek spotřebitele měří?	157
Přebytek výrobce	159
Náklady a ochota prodávat	159
Měření přebytku výrobce pomocí nabídkové křivky	160
Jak vyšší cena zvyšuje přebytek výrobce	162
Tržní efektivnost	163
Benevolentní společenský plánovač	163
Pro informaci: Neviditelná ruka trhu	164
Hodnocení tržní rovnováhy	165
Z novin: Obchodování se vstupenkami – <i>Vstupenky? Nabídka s poptávkou se střetávají na ulici</i>	167

8. KAPITOLA

APLIKACE: NÁKLADY ZDANĚNÍ 173

Ztráta mrtvé váhy způsobená zdaněním	173
Jak daň ovlivňuje účastníky trhu	174
Ztráta mrtvé váhy a prospěch z obchodu	177
Rozhodující faktory determinující ztrátu mrtvé váhy	179
Případová studie: Ztráta mrtvé váhy způsobená zdaněním práce	179
Případová studie: Henry George a daň z půdy	180
Ztráta mrtvé váhy a daňový příjem z různých daní	181
Případová studie: Lafferova křivka a ekonomie strany nabídky	183
Z novin: Měla by Ukrajina snížit daňové sazby, aby	

zvyšila příjem z daní? – *Pozvednout ekonomiku zásadním snížením daní – nikoli u nás, ale na Ukrajině* 185

9. KAPITOLA

APLIKACE: MEZINÁRODNÍ OBCHOD 189

Rozhodující faktory obchodu 189

Rovnováha při neexistenci obchodu 190
Světová cena a komparativní výhoda 191
Pro informaci: Porovnávání cen a komparativní výhoda 191

Kdo z obchodu získává a kdo na něm trátí 192

Přínosy a ztráty vyvážející země 192
Přínosy a ztráty dovážející země 194
Jaký vliv mají cla 196
Jaký vliv mají dovozní kvóty 198
Zjištění, která z toho vyplývají pro obchodní politiku 200

Argumenty pro omezení obchodu 201

Argument pracovních míst 201
Argument národní bezpečnosti 202
Argument rozvíjejícího se odvětví 202
Z novin: NAFTA a rajská jablíčka z Mexika – *Prezident prosadil dohodu o rajských jablíčcích pro pěstitele z Floridy: Mexiko souhlasí se zastavením dumpingových dodávek* 203
Argument nekalé konkurence 203
Argument ochrany jako trumfu pro vyjednávání 204
Případová studie: GATT a mnohostranný přístup k volnému obchodu 204
Z novin: Kuřecí invaze – *Americká kuřata na každém talíři? Nět! Rusové křičí faul* 205

4. ČÁST

EKONOMIE VEŘEJNÉHO SEKTORU 211

10. KAPITOLA

EXTERNALITY 213

Externality a tržní neefektivnost 214

Ekonomie blahobytu: rekapitulace 214
Negativní externality ve výrobě 215
Pozitivní externality ve výrobě 217
Případová studie: Diskuse o technologické politice 218

Externality ve spotřebě 218

Soukromá řešení problému externalit 220

Druhy soukromých řešení 220
Z novin: Pobouřený občan se zlobí – *Kuřáci, seberte si své nedopalky* 221

Coaseův teorém 221

Proč soukromá řešení vždy nefungují 222

Hospodářská politika ve vztahu k externalitám 223

Regulace 223

Pigouovy daně a dotace 223

Obchodovatelné poukázky na znečištění 224

Z novin: Poukázky na znečištění v akci – *Obchod se smogem: Nová pravidla využívají síly volných trhů při krocení znečištění vzduchu* 226

Výhrady k ekonomické analýze znečištění 227

11. KAPITOLA

VEŘEJNÉ STATKY A SPOLEČNÉ ZDROJE 231

Různé druhy statků 231

Veřejné statky 233

Problém černého pasažéra 233
Některé důležité veřejné statky 234
Případová studie: Jsou majáky veřejnými statky? 236
Potíže s analýzou nákladů a přínosů 237
Případová studie: Kolik stojí život? 237

Společné zdroje 239

Tragédie obecní pastviny 239
Případová studie: Kapitalismus, komunismus a kolektivní zdroje 240
Některé důležité společné zdroje 241
Z novin: Singapurské řešení – *Ekonomie zpoplatnění silnic* 242
Případová studie: Proč nebyly vyhubeny krávy 243
Z novin: Měla by vstupenka do Yellowstonekého parku stát stejně jako do Disney World? – *Chraňte parky a vydělávejte na tom* 244

12. KAPITOLA

KONSTRUKCE DAŇOVÉ SOUSTAVY 249

Přehled financování vlády Spojených států 250

Federální vláda 250

Státy Unie a místní správa 253

Daně a efektivnost 255

Ztráty mrtvé váhy 255

Případová studie: Měl by být zdaněn důchod, nebo spotřeba? 256

Administrativní břemeno 257

Z novin: Drobné podnikání a daňové zákony – *Dodržování daňových zákonů: zátěž pro malé podniky* 258

Mezní daňové sazby a průměrné daňové sazby 259

Paušální daň 259

Daně a spravedlnost 260

Princip užitku 260

Princip schopnosti platit	261
Případová studie: Jak je rozděleno daňové břemeno	261
Případová studie: Horizontální spravedlnost a manželská daň	263
Daňový dopad a daňová spravedlnost	264
Případová studie: Kdo platí daň z příjmu korporací?	265
Případová studie: Jednotná daň	265

5. ČÁST

CHOVÁNÍ FIREM A STRUKTURA ODVĚTVÍ 271

13. KAPITOLA

VÝROBNÍ NÁKLADY 273

Co jsou náklady? 273

Celkové příjmy, celkové náklady a zisk	274
Náklady v podobě nákladů příležitosti	274
Cena kapitálu jako náklad příležitosti	275
Ekonomický zisk a účetní zisk	275

Výroba a náklady 276

Produkční funkce	276
Od produkční funkce ke křivce celkových nákladů	278

Různé druhy nákladů 279

Fixní a variabilní náklady	280
Průměrné a mezní náklady	280
Nákladové křivky a jejich tvary	281
Typické nákladové křivky	283

Náklady v krátkém a v dlouhém období 284

14. KAPITOLA

FIRMY NA DOKONALE KONKURENČNÍCH TRZÍCH 291

Co je to dokonalá konkurence? 291

Pojem konkurence	292
Příjem dokonalé konkurenční firmy	292

Maximalizace zisku a křivka nabídky firmy v dokonalé konkurenci 294

Jednoduchý příklad maximalizace zisku	294
Křivka mezních nákladů a rozhodování firmy o nabídce	295
Rozhodnutí o uzavření firmy v krátkém období	297
Případová studie: Téměř prázdné restaurace a minigolf mimo sezonu	298
Pro informaci: Rozlité mléko a utopené náklady	299
Rozhodování firmy o vstupu na trh a odchodu z trhu v dlouhém období	299
Měření zisku v našem grafu pro firmu v podmínkách dokonalé konkurence	300

Křivka nabídky na dokonalé konkurenčním trhu 302

Tržní nabídka při neměnném počtu firem	302
Tržní nabídka s volným vstupem a odchodem firem	302
Pro informaci: Proč firmy v dokonalé konkurenci stále podnikají, když je jejich zisk nulový?	303
Posun poptávky v krátkém a v dlouhém období	305
Proč může křivka nabídky v dlouhém období stoupat	305

15. KAPITOLA

MONOPOL 311

Proč monopoly vznikají 312

Monopolní zdroje	312
Případová studie: DeBeers má monopol na diamanty	313
Monopoly vytvořené vládou	313
Přirozené monopoly	314

Jak firmy rozhodují o cenách a o rozsahu výroby 315

Monopol a dokonalá konkurence	315
Příjmy monopolu	316
Maximalizace zisku	318
Pro informaci: Proč monopol nemá křivku nabídky	320
Zisk monopolu	320
Případová studie: Monopolní léky a běžné léky	321

Ztráty blahobytu způsobené monopolem 322

Ztráta mrtvé váhy	323
Je zisk monopolu nákladem společnosti?	324

Veřejná politika vůči monopolům 325

Zvyšování konkurence prostřednictvím antitrustových zákonů	325
Regulace	326
Z novin: Tržní síla Boeingu – <i>Většina leteckých společností se nebojí smlouvy Boeing – McDonnell</i>	327
Veřejné vlastnictví	328
Nečinnost	328

Cenová diskriminace 329

Příklad určování cen	329
Z novin: Budoucnost elektřiny – <i>Konec posledního velkého monopolu</i>	330
Morální ponaučení z příběhu	331
Analýza cenové diskriminace	332
Příklady cenové diskriminace	333
Z novin: Monopolisté soutěží o to, kdo z nich je nejlepší – <i>Zahrajme si na monopol</i>	335

16. KAPITOLA OLIGOPOL 341

Mezi monopoem a dokonalou konkurencí 341

Trhy s malým počtem prodávajících 343

Příklad duopolu 343

Konkurence, monopoly a kartely 344

Rovnováha v oligopolu 345

Jak ovlivňuje velikost oligopolu výsledek fungování trhu 346

Případová studie: OPEC a světový trh ropy 347

Z novin: Dohady uvnitř OPEC – *Očekává se, že OPEC odloží opatření vůči novým iráckým dodávkám ropy* 348

Teorie her a ekonomie spolupráce 349

Vězňovo dilemma 349

Oligopoly jako vězňovo dilemma 350

Další příklady vězňovo dilematu 351

Z novin: Moderní piráti – *Námořní přepravci narušují jednotu cen* 352

Vězňovo dilemma a blahobyt společnosti 355

Proč lidé někdy spolupracují 355

Případová studie: Vězňovo dilemma jako turnaj 356

Politika proti oligopolům 357

Překážky obchodu a antitrustové zákony 357

Případová studie: Ilegální telefonní rozhovor 358

Spory o antitrustová opatření 358

Z novin: Protikonkurenční chování firmy „R“ Us? – *Hračkařství Toys „R“ Us očekává, že Spojené státy vznesou obžalobu z kartelového chování* 360

17. KAPITOLA

MONOPOLISTICKÁ KONKURENCE 365

Konkurence firem s diferenciací produktu 366

Firma v monopolistické konkurenci v krátkém období 366

Rovnováha v dlouhém období 366

Monopolistická a dokonalá konkurence 368

Monopolistická konkurence a blahobyt společnosti 370

Pro informaci: Je nadbytek kapacit společenským problémem? 371

Reklama 371

Diskuse o reklamě 372

Případová studie: Reklama a cena brýlí 372

Reklama jako znamení kvality 373

Značky 374

Případová studie: Používání značek v komunismu 375

Z novin: TV síť jako značka – *Televizní sezona, kdy pojem je vším* 376

6. ČÁST EKONOMIE TRHŮ PRÁCE 381

18. KAPITOLA

TRHY VÝROBNÍCH FAKTORŮ 383

Poptávka firmy po práci 384

Konkurenční firma maximalizující zisk 385

Produkční funkce a mezní produkt práce 385

Hodnota mezního produktu a poptávka po práci 386

Pro informaci: Poptávka po vstupech a nabídka výstupu: dvě strany téže mince 387

Rovnováha na trhu práce 388

Mezní produktivita v rovnováze 389

Posuny křivky nabídky práce 389

Posuny křivky poptávky po práci 390

Případová studie: Produktivita a mzdy 391

Ostatní výrobní faktory: půda a kapitál 393

Rovnováha na trhu půdy a kapitálu 393

Pro informaci: Různé formy příjmu z kapitálu 394

Vztahy mezi výrobními faktory 395

Případová studie: Ekonomie moru 395

19. KAPITOLA

VÝDĚLKY A DISKRIMINACE 399

Některé determinanty rovnovážných mezd 399

Kompenzující rozdíly ve mzdách 399

Lidský kapitál 401

Případová studie: Rostoucí hodnota kvalifikace 401

Schopnosti, úsilí a náhoda 402

Případová studie: Prospěch z krásy 403

Alternativní pohled na vzdělání: signalizace 404

Případová studie: Lidský kapitál, vrozené schopnosti a povinná školní docházka 404

Fenomén superhvězdy 405

Ekonomie diskriminace 406

Měření diskriminace na trhu práce 406

Diskriminace ze strany zaměstnanců 408

Případová studie: Segregované tramvaje a ziskový motiv 408

Diskriminace ze strany spotřebitelů a vlády 409

Případová studie: Diskriminace ve sportu 410

Z novin: Muži, ženy a mzdy – *Zmenšující se platová mezera* 411

Diskuse o srovnatelných hodnotách 412

20. KAPITOLA

ROZDĚLOVÁNÍ DŮCHODU 417

Měření nerovnosti 417

Důchodová nerovnost ve Spojených státech 418

Případová studie: Ženské hnutí a rozdělení důchodu	420
Případová studie: Důchodová nerovnost ve světě	420
Míra chudoby	421
Problémy měření nerovnosti	423
Z novin: Měříme míru chudoby správně? – <i>Staré obtíže podkopávají nové údaje o úrovni chudoby</i>	424
Ekonomická mobilita	425
Politická filozofie přerozdělování důchodu	426
Utilitarismus	426
Liberalismus	427
Libertariánství	428

Politiky zaměřené na snižování chudoby	429
Zákonná minimální mzda	430
Sociální zabezpečení	430
Z novin: Reforma sociálního zabezpečení z roku 1996 – <i>Čím vítězí zákon o sociálním zabezpečení</i>	431
Záporná daň z příjmu	432
Transfery v naturáliích	433
Programy boje proti chudobě a motivace k práci	433
Z novin: Úspory a sociální zabezpečení – <i>Rodiče na podpoře mohou škludit, ne však spořit</i>	444

7. ČÁST TÉMA PRO POKROČILÉ 439

21. KAPITOLA

TEORIE SPOTŘEBITELSKÉ VOLBY 441

Rozpočtové omezení: co si spotřebitel může dovolit	442
Preference: co spotřebitel chce	443
Zachycení preferencí pomocí indifferenčních křivek	443
Čtyři vlastnosti indifferenčních křivek	445
Dva extrémní příklady indifferenčních křivek	446
Pro informaci: Užitek: alternativní způsob zachycení spotřebitelských preferencí	448
Optimalizace: co si spotřebitel vybere	448
Optimální rozhodnutí spotřebitele	448
Jak je spotřebitelské rozhodování ovlivňováno změnami příjmů	449
Jak je spotřebitelské rozhodování ovlivňováno změnami cen	450
Důchodový a substituční efekt	452
Odvození poptávkové křivky	454
Čtyři aplikace	455
Jsou všechny poptávkové křivky klesající?	455
Jak mzdy ovlivňují nabídku práce?	456
Jak závisí úspory domácností na úrokových mírách?	458
Případová studie: Důchodový efekt u nabídky práce:	

historické trendy, vítězové loterií a Carnegieho domněnka	459
Preferují chudí transfery v hotovosti nebo v naturáliích?	462

8. ČÁST MAKROEKONOMICKÉ ÚDAJE 467

22. KAPITOLA

MĚŘENÍ NÁRODNÍHO DŮCHODU 469

Příjmy a výdaje v ekonomice	470
Měření hrubého domácího produktu	471
„HDP je tržní hodnota...“	471
„... všech ...“	471
„... finálních ...“	472
„... statků a služeb ...“	472
„... vyrobených ...“	472
„... v ekonomice ...“	473
„... za dané časové období.“	473
Pro informaci: Tři další způsoby měření důchodu	474
Z čeho se skládá HDP	474
Reálný a nominální HDP	475
Numerický příklad	476
Deflátor HDP	477
Případová studie: Reálný HDP v nedávné minulosti	478
HDP a ekonomický blahobyt	479
Případová studie: Rozdíly v HDP různých zemí a v kvalitě života	480

23. KAPITOLA

MĚŘENÍ ŽIVOTNÍCH NÁKLADŮ 485

Index spotřebitelských cen	485
Jak se vypočítává index spotřebitelských cen	486
Pro informaci: Co obsahuje spotřební koš indexu spotřebitelských cen?	487
Problémy při měření životních nákladů	488
Z novin: Nákupy pro index spotřebitelských cen – <i>Jak se vytváří index spotřebitelských cen? Zeptejte se federálních pracovníků pro sběr údajů</i>	489
Z novin: Komise k CPI – <i>Uvěznění ve špatné statistice</i>	491
Deflátor HDP a index spotřebitelských cen	492
Očišťování ekonomických veličin od inflace	493
Peněžní agregáty v různých letech	494
Z novin: Pan index obchází Hollywood – <i>Vítěz a tichý šampion</i>	495
Indexace	495
Reálné a nominální úrokové míry	496

9. ČÁST

REÁLNÁ EKONOMIKA V DLOUHÉM OBDOBÍ 501

24. KAPITOLA

VÝROBA A RŮST 503

- Hospodářský růst ve světě 504
Pro informaci: Záhady složeného úročení a zákon sedmdesáti 505
- Role produktivity práce a její determinanty 506
Proč je produktivita tak důležitá 506
Čím je produktivita determinována 507
Případová studie: Jsou přírodní zdroje limitem růstu? 508
Z novin: Počítače a produktivita práce – *Co změnily počítače?* 509
Produkční funkce 510
- Hospodářský růst a veřejná politika 511
Význam úspor a investic 511
Klesající výnosy a efekt dohánění 512
Zahraniční investice 513
Vzdělání 514
Z novin: Světová banka – *Světová banka se zaměřuje na oblasti, kterým se západní podnikatelé vyhýbají* 514
Vlastnická práva a politická stabilita 515
Případová studie: Co je příčinou hladomoru? 516
Volný obchod 516
Z novin: Sachsovo doporučení k problémům Afriky – *Růst v Africe, není to nemožné* 517
Kontrola populačního růstu 518
Výzkum a vývoj 519
Případová studie: Zpomalení růstu produktivity 519

25. KAPITOLA

ÚSPORY, INVESTICE A FINANČNÍ SYSTÉM 525

- Finanční instituce v ekonomice Spojených států 526
Finanční trhy 526
Pro informaci: Jak se vyznat v tabulkách cenných papírů 528
Finanční zprostředkovatelé 529
- Úspory a investice v systému národních účtů 531
Některé důležité identity 531
Význam úspor a investic 532
- Trh zapůjčitelných fondů 533
Nabídka zapůjčitelných fondů a poptávka po nich 533
Politické opatření č. 1: Daně a úspory 535
Politické opatření č. 2: Daně a investice 536
Politické opatření č. 3: Deficity státního rozpočtu 537

- Pro informaci: Ricardovská ekvivalence: alternativní pohled na deficit vládního rozpočtu 538
Případová studie: Vládní dluh a deficit v USA 539
Z novin: Dodatek o vyrovnaném rozpočtu – *Vyrovnaný rozpočet: špatná ekonomie* 542

26. KAPITOLA

PŘIROZENÁ MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI 547

- Definice nezaměstnanosti 548
Jak se měří nezaměstnanost? 548
Případová studie: Ekonomická aktivita mužů a žen v americké ekonomice 551
Měříme nezaměstnanost správně? 552
Jak dlouho bývají nezaměstnaní bez práce? 553
Proč existuje nezaměstnanost? 554
- Zákony o minimální mzdě 554
Z novin: Diskuse o minimální mzdě – *Teze: zvýšení mzdy poškodí mladistvé* 555
- Odbory a kolektivní vyjednávání 556
Ekonomie odborů 556
Znamenají odbory pro hospodářství dobro nebo zlo? 557
Z novin: Odbory volí mezi alternativami – *Nový přístup odborů v automobilovém průmyslu ve Fordu Accord – dohoda: žádné snížení počtu pracovních míst, někteří zaměstnanci však dostanou méně peněz* 558
- Teorie efektivnostních mezd 559
Zdraví pracovníků 559
Fluktuace pracovníků 559
Pracovní úsilí pracovníků 560
Kvalita pracovníků 560
Pro informaci: Ekonomie asymetrických informací 561
Případová studie: Henry Ford a velmi štědré denní mzdy ve výši pět dolarů 562
- Vyhledávání pracovních míst 563
Nevyhnutelnost nezaměstnanosti vznikající kvůli vyhledávání práce 563
Hospodářská politika a vyhledávání práce 564
Pojištění v nezaměstnanosti 564

10. ČÁST

PENÍZE A CENY V DLOUHÉM OBDOBÍ 569

27. KAPITOLA

PENĚŽNÍ SYSTÉM 571

- Smysl peněz 572
Funkce peněz 572
Druhy peněz 573

Z novin: Peníze na ostrově Jap – *Fixní aktiva aneb proč se půjčky na ostrově Jap špatně převádějí* 574
 Peníze v americké ekonomice 574
 Případová studie: Kde je všechno to oběživo? 575
 Pro informaci: Kreditní karty, platební karty a peníze 576

Federální rezervní systém 577

Organizace Federálního rezervního systému 577
 Federální výbor pro volný trh 578

Banky a nabídka peněz 578

Jednoduchý případ bankovníctví se stoprocentními rezervami 579
 Tvorba peněz v bankovníctví s částečnými rezervami 579
 Peněžní multiplikátor 581
 Nástroje monetární kontroly Federálního rezervního systému 582
 Problémy s kontrolou nabídky peněz 583
 Případová studie: Nápor vkladatelů na banky („Run“) a nabídka peněz 584

28. KAPITOLA

INFLACE: JEJÍ PŘÍČINY A NÁKLADY 589

Příčiny inflace 590

Cenová hladina a hodnota peněz 590
 Nabídka peněz, poptávka po penězích a rovnováha na trhu peněz 591
 Důledky monetární expanze 593
 Krátký pohled na přizpůsobovací proces 594
 Klasická dichotomie a neutralita peněz 594
 Rychlost oběhu peněz a kvantitativní rovnice 595
 Případová studie: Peníze a ceny během čtyř hyperinflací 597
 Inflační daň 598
 Z novin: Hyperinflace v Srbsku – *Zvláštní nabídka, pouze dnes: 6 milionů dinárů za tyčinku Snickers* 599
 Fisherův efekt 600

Náklady způsobené inflací 601

Pokles kupní síly? Inflační pověra 601
 Náklady opotřebení bot 602
 Náklady jídelníčku 603
 Proměnlivost relativních cen a nesprávná alokace zdrojů 603
 Daňové deformace vyvolané inflací 604
 Chaos a nesnáze 605
 Zvláštní náklady neočekávané inflace: arbitrární přerozdělení bohatství 606

Z novin: Jak ochránit úspory před inflací – *Jak se vypořádat s inflací na dlouhou dobu* 606
 Případová studie: Čaroděj ze země Oz a diskuse o volné ražbě stříbra 607

11. ČÁST

MAKROEKONOMIE OTEVŘENÉ EKONOMIKY 613

29. KAPITOLA

MAKROEKONOMIE OTEVŘENÉ EKONOMIKY: ZÁKLADNÍ POJMY 615

Mezinárodní toky zboží, služeb a kapitálu 616

Tok zboží: vývoz, dovoz a čistý vývoz 616
 Případová studie: Rostoucí otevřenost ekonomiky Spojených států 617
 Tok kapitálu: čisté zahraniční investice 618
 Z novin: Příliv kapitálu do Ruska – *Zahraniční kupci se dívají na Rusko: investoři přicházejí bez ohledu na riziko a přinášejí s sebou hotovost* 619
 Rovnost čistého vývozu a čistých zahraničních investic 620
 Úspory, investice a jejich vztah k mezinárodním tokům 621
 Z novin: Toky mezi rozvojovým Jihem a průmyslovým Severem – *Fantastická ekonomie* 622
 Případová studie: Úspory, investice a čisté zahraniční investice ve Spojených státech 624
 Ceny mezinárodních transakcí: reálné a nominální měnové kursy 624
 Nominální měnové kursy 624
 Reálné měnové kursy 625
 Z novin: Depreciace dolaru a exportní boom – *Slabý dolar dělá ze Spojených států bazar pro výhodné nákupy* 627

První teorie determinace měnového kursu: parita kupní síly 628

Základní logika teorie parity kupní síly 629
 Důsledky parity kupní síly 629
 Případová studie: Nominální měnový kurs během hyperinflace 630
 Slabiny teorie parity kupní síly 631

30. KAPITOLA

MAKROEKONOMICKÁ TEORIE OTEVŘENÉ EKONOMIKY 635

Trh zapůjčitelných fondů a devizový trh 636

Trh zapůjčitelných fondů 636
 Devizový trh 637
 Pro informaci: Parita kupní síly jako zvláštní případ 639

Rovnováha v otevřené ekonomice 640

Čisté zahraniční investice: pojitko mezi oběma trhy 640

Souběžná rovnováha na obou trzích 641

Pro informaci: Klasická dichotomie se opět vrací 641

Jak opatření hospodářské politiky a různé události ovlivňují otevřenou ekonomiku 643

Vládní rozpočtové deficity 643

Případová studie: Podvojný deficit ve Spojených státech 645

Obchodní politika 646

Politická nestabilita a prudký odliv kapitálu 648

12. ČÁST

KRÁTKODOBÉ VÝKYVY V EKONOMICE 655

31. KAPITOLA

AGREGÁTNÍ POPTÁVKA A AGREGÁTNÍ NABÍDKA 657

Tři základní vlastnosti ekonomických výkyvů 658

1. charakteristická vlastnost: Ekonomické výkyvy jsou nepravidelné a nepředvídatelné 658

2. charakteristická vlastnost: Většina makroekonomických veličin se pohybuje společně 658

3. charakteristická vlastnost: Při poklesu výstupu roste nezaměstnanost 658

Pro informaci: Okunův zákon 660

Vysvětlení krátkodobých výkyvů ekonomiky 661

Jak se krátké období liší od období dlouhého 661

Základní model ekonomických výkyvů 662

Křivka agregátní poptávky 663

Proč je křivka agregátní poptávky klesající 663

Proč se křivka agregátní poptávky posouvá 665

Křivka agregátní nabídky 666

Proč je křivka agregátní nabídky v dlouhém období vertikální 666

Proč dochází k posunům křivky agregátní nabídky v dlouhém období 667

Proč je křivka agregátní nabídky v krátkém období rostoucí 668

Proč dochází k posunům křivky agregátní nabídky v krátkém období 670

Dvě příčiny recese 671

Dopady posunu agregátní poptávky 672

Z novin: Jak spotřebitelé posunují agregátní poptávku – Spotřebitelé mají zásluhu na růstu ekonomiky 673

Dopady posunu agregátní nabídky 674

Případová studie: Ropa a ekonomika 676

32. KAPITOLA

VLIV MONETÁRNÍ A FISKÁLNÍ POLITIKY NA AGREGÁTNÍ POPTÁVKU 681

Jak monetární politika ovlivňuje agregátní poptávku 682

Teorie preference likvidity 682

Klesající křivka agregátní poptávky 685

Změny nabídky peněz 687

Cílování úrokových měr a politika Federálního rezervního systému 688

Jak fiskální politika ovlivňuje agregátní poptávku 689

Změny vládních výdajů 689

Účinek multiplikátoru 690

Pro informaci: Vzorec multiplikátoru vládních výdajů 691

Vytěšňovací efekt 691

Pro informaci: Jak fiskální politika ovlivňuje agregátní nabídku 693

Změny daní 693

Používání hospodářské politiky ke stabilizaci ekonomiky 694

Důvody pro aktivní stabilizační politiku 694

Důvody proti aktivní stabilizační politice 695

Případová studie: Keynesovci v Bílém domě 696

Z novin: Nezávislost Federálního rezervního systému – *Nepokoušejte Fed* 697

Automatické stabilizátory 698

Ekonomika v dlouhém a v krátkém období 699

Pro informaci: Dlouhé a krátké období: algebraické vysvětlení 701

33. KAPITOLA

VZTAH INFLACE A NEZAMĚŠTNANOSTI V KRÁTKÉM OBDOBÍ 705

Phillipsova křivka 705

Původ Phillipsovy křivky 706

Agregátní poptávka, agregátní nabídka a Phillipsova křivka 707

Z novin: Následky nízké nezaměstnanosti – *Nedostatečná nabídka na trhu práce šíří obavy z inflace* 708

Posuny Phillipsovy křivky: role očekávání 709

Phillipsova křivka v dlouhém období 709

Očekávání a krátkodobá Phillipsova křivka 712

Ověření hypotézy přirozené míry nezaměstnanosti 714

Posuny Phillipsovy křivky: úloha nabídkových šoků 715

Náklady snížení inflace 718

Koeficient obětování 718

Racionální očekávání a možnost nenákladné dezinflace 719

Volckerova dezinflace 720

Greenspanova éra 722

Z novin: Přirozená míra nezaměstnanosti – *Snaží se zjistit, kam až může klesnout nezaměstnanost* 723

13. ČÁST

ZÁVĚREČNÉ ÚVAHY 727

34. KAPITOLA

PĚT DISKUSÍ O MAKROEKONOMICKÉ POLITICE 729

1. teze: Tvůrci monetární a fiskální politiky by se měli snažit stabilizovat ekonomiku 730

Pro: Tvůrci hospodářské politiky by se měli snažit stabilizovat ekonomiku 730

Proti: Tvůrci hospodářské politiky by se neměli snažit stabilizovat ekonomiku 730

2. teze: Monetární politika by se měla provádět spíše na základě pravidel než podle momentálního uvážení 731

Pro: Monetární politika by se měla provádět na základě pravidel 731

Proti: Monetární politika by se neměla provádět na základě pravidel 732

3. teze: Centrální banka by měla usilovat o nulovou inflaci 733

Pro: Centrální banka by měla usilovat o nulovou inflaci 733

Proti: Centrální banka by neměla usilovat o nulovou inflaci 734

4. teze: Vláda by měla mít vyrovnaný rozpočet 736

Pro: Vláda by měla mít vyrovnaný rozpočet 736

Proti: Vláda nemusí mít vyrovnaný rozpočet 737

5. teze: Daňové zákony by se měly novelizovat tak, aby motivovaly ke spoření 738

Pro: Daňové zákony by se měly novelizovat tak, aby motivovaly ke spoření 738

Proti: Daňové zákony by se neměly novelizovat tak, aby motivovaly ke spoření 740

Slovníček pojmů 745

Rejstřík 751